

TIH 1301

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ
การท่องเที่ยว
และทรัพยากรการท่องเที่ยว

Benjaporn Yaemjamuang

benjaporn.ya@ssru.ac.th

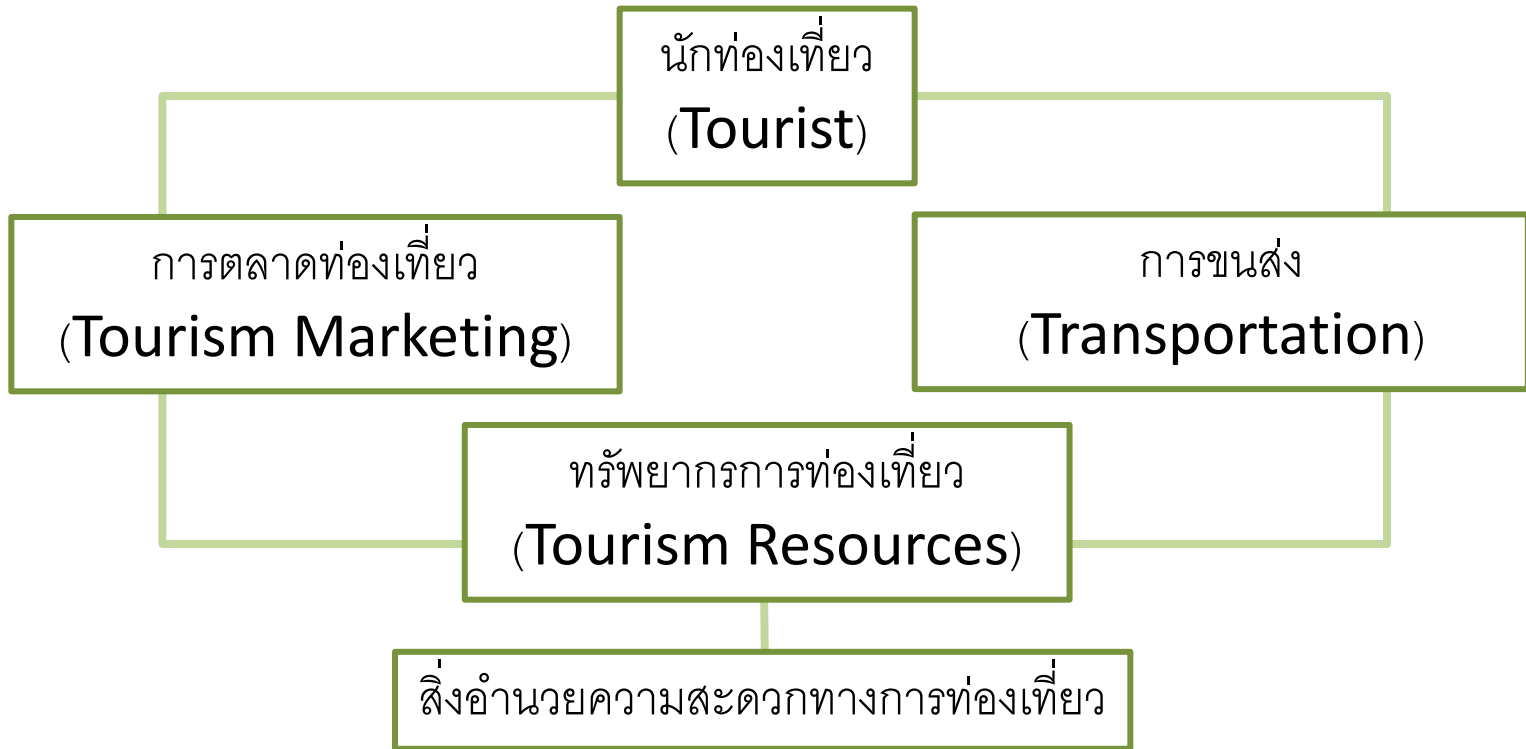

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง กิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด จากกิจการงานประจำของมนุษย์ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ 3 ประการ คือ

- เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว
- การเดินทางต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ
- และเป็นการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่ใช่เป็นการประกอบอาชีพ หรือหารายได้

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว (Tourist)

หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนักท่องเที่ยวชาวไทยภายในประเทศ

นักท่องเที่ยวภายในประเทศ

เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่างๆ ภายในประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง เช่น ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณา หรือมีสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น ศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

นักท่องเที่ยว (Tourist)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศ

เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากประเทศของตน และต้องผ่านกระบวนการระหว่างประเทศหลายขั้นตอน เช่น ศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น ใช้ภาษาต่างประเทศและอาจจะต้องมีมัคคุเทศก์เป็นผู้นำเที่ยว การท่องเที่ยวต่างประเทศนี้ ขนาดของประเทศเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประเทศที่มีขนาดใหญ่มักจะมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาก เพราะมีโอกาสที่จะมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งอื่นๆ ที่หลากหลายมากกว่าประเทศขนาดเล็ก แต่บางครั้ง การที่จะต้องเดินทางไกลๆ ก็อาจเป็นอุปสรรคหรือทำให้นักท่องเที่ยวหมดความสนใจ หรือมีความสนใจน้อยลงได้

การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing)

หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่เดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวของตน แล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยการตลาดการท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี คือ

- ✓ การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
- ✓ การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

การขนส่ง (Transportation)

เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจจะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวใดแล้วต้องมีการบริการขนส่งนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว การขนส่งในที่นี้ หมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่างๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการและกลับไปยังภูมิลำเนา โดยการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) การขนส่งทางรถยนต์
- 2) การขนส่งทางรถไฟ
- 3) การขนส่งทางเรือ
- 4) การขนส่งทางเครื่องบิน

ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources)

เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยว โดยหมายถึง สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- ✓ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
- ✓ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ
- ✓ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

เป็นสรรพสิ่งทีรองรับการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกและปลอดภัย โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง

ประกอบด้วย

- ✓ การอำนวยความสะดวกด้านการเข้าออกประเทศ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนถ่ายกระเป๋าเดินทาง การตรวจตราหนังสือเดินทาง การตรวจค้นสิ่งของติดตัว การต่อวีซ่า เป็นต้น
- ✓ การให้บริการท่องเที่ยว เป็นการอำนวยความสะดวกในระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

2 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม

ประกอบด้วย

- ✓ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา
- ✓ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐบาลให้ความปลอดภัยทั้งร่างกาย ทรัพย์สินและการเดินทางแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและความเดือดร้อนต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น
- ✓ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม และการบริการรักษาพยาบาล

นอกจากนี้ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2540) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบดังนี้

1.แหล่งท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว โดยสามารถจำแนกแหล่งท่องเที่ยวได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. Culture Attraction

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวแสดงออกถึงประเพณี และวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

2. Scenic Attraction

แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีความงดงามในรูปแบบต่างๆ ตามลักษณะภูมิประเทศในแต่ละพื้นที่

3. Entertainment Attraction

แหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ความเป็นบันเทิงรื่นรมย์แก่นักท่องเที่ยว

4. Specific Attraction

แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว

2. บริการการท่องเที่ยว

บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นสิ่งดึงดูดใจได้เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร สถานที่จำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่นๆ ทั้งนี้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว

เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งในกระบวนการจัดการได้รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

แหล่งท่องเที่ยวจะเป็นจุดนำสนใจของนักท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายๆ อย่างผสมผสานกัน โดยมีลล์ และมอริสสัน (Mill and Morrison, 1995) ได้ระบุว่าแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. สิ่งดึงดูดใจ

2. สิ่งอำนวยความสะดวก

3. การขนส่ง

4. การต้อนรับ

ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) หมายถึง พื้นที่หรือสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่ใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น มีคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 6 คือ การมองเห็น การได้กลิ่น การได้ยินเสียง การได้สัมผัส และการได้ลิ้มรสชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก วัดวาอาราม อาหารไทย เป็นต้น หรือปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555)

ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. ความสำคัญต่อนักท่องเที่ยว

- เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปพักผ่อนหย่อนใจ เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียดได้
- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวได้ตามความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหาความรู้จากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โบราณสถาน และศิลปวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่
- เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว จึงนับเป็นปัจจัยหลักที่นักท่องเที่ยวนำมาพิจารณาในการตัดสินใจเลือกที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยว ตามความสนใจหรือความชอบของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน
- ช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้มีโอกาสได้สัมผัส ได้เรียนรู้ของจริง ได้รับประสบการณ์ตรง ย่อมส่งผลให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างไกล

2. ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ

- เป็นแหล่งที่มาของรายได้ภาครัฐ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวพร้อมใช้จ่ายเงินเพื่อเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว และซื้อสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลก็มีรายได้จากการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีเงินได้ รัฐบาลสามารถนำไปใช้พัฒนาประเทศ และช่วยชดเชยภาวะการณขาดดุลการค้ากับต่างประเทศได้
- เป็นแหล่งที่มาของรายได้ของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถกระจายรายได้สู่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องหลายประเภท เช่น ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขายสินค้าที่ระลึก
- เป็นแหล่งที่มาของรายได้ของชุมชนท้องถิ่น เช่น การจัดบริการที่พักแบบโฮมสเตย์ให้กับนักท่องเที่ยว การผลิตสินค้าที่ระลึกจำหน่ายนักท่องเที่ยว การบริการนำเที่ยวโดยคนในท้องถิ่น
- จัดเป็นแหล่งที่มาของงานและอาชีพ การให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและอาชีพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. ความสำคัญด้านสังคมและวัฒนธรรม

- ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวอุดมสมบูรณ์จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ทำให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์
- ช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วโลก ย่อมนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในพื้นที่ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนไทยทุกคน
- ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เช่น ภาษา การแต่งกาย วิถีชีวิต การละเล่น งานเทศกาล ประเพณี เป็นต้น นับเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของประเทศชาติ

4. ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม

- ทรัพยากรการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดกระแสการอนุรักษ์และพัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้มีการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติมาเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติได้สืบไป จำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรให้อยู่ในสภาพที่ยั่งยืน ไม่เสื่อมสลาย
- ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันให้เกิดแนวคิด หรือนโยบายในการคุ้มครองรักษา และฟื้นฟูระบบนิเวศ เนื่องจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเที่ยวธรรมชาติ ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ดังนั้น เพื่อปกป้องและรักษาระบบนิเวศให้เกิดความยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว ควรมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียกว่า ลักษณะ 5As (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555) ได้แก่

1Attraction

ความดึงดูดใจ

- มีความงามตามธรรมชาติ
- มีลักษณะของเหตุการณ์สำคัญเฉพาะกาล

2Accessibility

ความสามารถในการเข้าถึงง่าย

3Amenity

ความประทับใจ

4Ancillary Service

- บริการอำนวยความสะดวก
- การบริการด้านการตลาด
  - การประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาการจัดการและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

5Activity

กิจกรรมการท่องเที่ยว

นอกเหนือจากลักษณะสำคัญ 5 ประการดังกล่าวแล้ว เพื่อช่วยในการจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ชัดเจน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว จึงควรพิจารณาลักษณะเฉพาะของทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถของอุปทานในการรองรับอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว อันจะมีผลต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

- 1.1 ศักยภาพของพื้นที่รองรับการท่องเที่ยว
- 1.2 ศักยภาพของการรองรับการท่องเที่ยว
- 1.3 ปริมาณของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

2. ที่ตั้งของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว

ที่มีลักษณะสำคัญ 3 แบบ คือ

2.1 แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่แบบเดี่ยว

2.2 แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่รวมกลุ่มกันภายในแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่

2.3 แหล่งท่องเที่ยวที่มีการเชื่อมโยงจากแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งไปอีกแหล่งหนึ่ง

3. ความเข้มข้นของทรัพยากรการท่องเที่ยว ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 ความมีเอกลักษณ์เฉพาะ โดดเด่น หายาก หรือแปลกแตกต่างจากที่อื่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความเข้มข้นมาก

3.2 การมีความสวยงาม ความประทับใจ และความระลึกถึงอดีต

3.3 การเป็นพื้นที่สงวน อนุรักษ์ หรือพัฒนา

4. เขตพื้นที่ของทรัพยากรการท่องเที่ยว เขตพื้นที่ หมายถึง ขอบเขตความเป็นเจ้าของ ผู้ครอบครอง ผู้ดูแลหรือรับผิดชอบ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

4.1 เขตพื้นที่ของรัฐบาล เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ชายหาด โบราณสถาน โบราณวัตถุ สวนสาธารณะ เป็นต้น

4.2 เขตพื้นที่ขององค์กรไม่แสวงหากำไร องค์กรไม่แสวงหากำไร เช่น มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ดูแลไร่แม่ฟ้าหลวง มูลนิธิจุมภฏ-บริพัตร ดูแลวังสวนผักกาด เป็นต้น

4.3 เขตพื้นที่ของเอกชน เอกชนเป็นเจ้าของหรือผู้รับผิดชอบดูแลทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นส่วนใหญ่ เช่น สวนสนุก สวนเกษตร รีสอร์ท เป็นต้น

ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าของประเทศ เนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งและการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะการเกิด ได้แก่

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีความงาม และมีความโดดเด่น สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม ประกอบด้วย

- 1) ทิวทัศน์
- 2) สัตว์ป่า
- 3) สภาพภูมิอากาศ
- 4) ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากการสร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นจากฝีมือมนุษย์ มีความสวยงาม และมีเอกลักษณ์ เป็นได้ทั้งลักษณะนามธรรม และรูปธรรม ประกอบด้วย

- 1) ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนสถาน
- 2) ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม
- 3) กิจกรรมบันเทิง เช่น ไนต์คลับ บ่อนคาสิโน การแสดงโชว์แสง สี เสียง เรือสำราญ เป็นต้น
- 4) สวนสาธารณะ
- 5) สวนสนุก
- 6) ศูนย์การค้าและของที่ระลึก

2. การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่

2.1 **ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ** หมายถึง ทรัพยากรทั้งทางด้านชีวภาพและกายภาพ ได้แก่ พื้นที่ป่า สัตว์ป่า น้ำตก ถ้ำ ชายหาด เกาะ แก่ง ปะการัง เป็นต้น

2.2 **ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ** หมายถึง พื้นที่หลักฐาน และร่องรอยทางกายภาพที่เหลืออยู่ ซึ่งอาจบ่งบอกถึงความเป็นมาและพัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ทั้งในยุคก่อนประวัติศาสตร์ และยุคประวัติศาสตร์

2.3 **ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม** หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็น ประเพณี และกิจกรรม รวมถึงสิ่งที่ตกทอดตามประเพณีโบราณมาสู่ชนรุ่นหลัง เช่น ศิลปะการแสดง การแต่งกาย ภาษา วิถีชีวิต

3. การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามพื้นที่และลักษณะของทรัพยากร โดยพื้นที่

หมายถึง ที่ตั้งของทรัพยากรนั้นๆ และลักษณะ หมายถึง ลักษณะที่เป็นธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น เมื่อพิจารณาเกณฑ์ทั้ง 2 นี้ สามารถจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ ดังนี้

3.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เน้นผู้ใช้ประโยชน์ (user-oriented areas) ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใกล้ชุมชน การเข้าถึงเพื่อประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวจึงทำได้สะดวก เพราะมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สวนสาธารณะในเขตเมือง สนามเด็กเล่น สนามกีฬา และสวนสนุก เป็นต้น

3.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวถึงธรรมชาติ (Intermediate areas) มักตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนมากกว่ากลุ่มแรก แต่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้สะดวก และมีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับนักท่องเที่ยว ตัวอย่างทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ เช่น รีสอร์ท อุทยาน วนอุทยาน เป็นต้น

3.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ (resource-based areas) มีลักษณะเด่นแตกต่างจากทรัพยากรใน 2 กลุ่มข้างต้น กล่าวคือ มีความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมมากกว่า และนักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายมากกว่า เช่น การดูนก การเดินป่า หากทรัพยากรพื้นฐานเป็นพื้นที่ชายทะเล ก็เหมาะสมสำหรับกิจกรรมเล่นน้ำ ดำน้ำ เป็นต้น หากเป็นพื้นที่ป่า ก็เหมาะกับกิจกรรมเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น

ทั้งนี้ การแบ่งประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้งความหมาย และลักษณะของทรัพยากร รวมถึงเพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยง่าย จึงสามารถแบ่งประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะของทรัพยากร ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประเภท (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553) ได้แก่

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนสถาน
3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี
4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ทั้งกายภาพและชีวภาพที่มีความสวยงามและแปลกตาในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้ไปเที่ยวชม หรือพักผ่อนหย่อนใจจนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์หรือดูแลบำรุงรักษาอย่างดี มิฉะนั้น อาจถูกทำลายได้ทั้งจากธรรมชาติเองและจากการกระทำของมนุษย์

ทั้งนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ภูมิประเทศ (Land Form)
2. ภูมิอากาศ (Climate)
3. น้ำ (Water)
4. พันธุ์ไม้และสัตว์ป่า (Flora and Fauna)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

โบราณสถาน โบราณวัตถุและศาสนสถาน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุและศาสนสถาน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนสถาน หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและความสำคัญในฐานะเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นสิ่งซึ่งแสดงถึงอารยธรรม ความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นว่าในสมัยโบราณมีความเป็นมาและมีความเจริญก้าวหน้าด้านใด และอะไรเหลือเป็นมรดกตกทอดมายังชนรุ่นหลัง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนสถาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. โบราณสถาน และโบราณวัตถุ

- โบราณวัตถุสถานยุคก่อนประวัติศาสตร์
- โบราณวัตถุสถานยุคประวัติศาสตร์

2. ศาสนสถาน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ และถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่

2. แหล่งศิลปวัฒนธรรม และประเพณี

- วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
- วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ
- วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นหรือถูกจัดดำเนินการ โดยเจ้าของหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการปรับปรุง ดัดแปลงหรือสร้างแนวคิด และกิจกรรมใหม่ขึ้น เพื่อให้สถานที่นั้นมีความหลากหลายในการเที่ยวชมหรือทำกิจกรรม ซึ่งสามารถดึงดูดผู้ที่สนใจให้เดินทางมาท่องเที่ยวและเกิดความประทับใจมากที่สุด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553)

ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางการศึกษาสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางการศึกษาสิ่งแวดล้อม หมายถึง สถานที่ที่มีทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ธรรมชาติ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณ ธรรมชาติ และสัตว์ที่อยู่รอบตัวมนุษย์

ทั้งนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาสิ่งแวดล้อม แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางการศึกษาสัตว์วิทยา

- ✓ สวนสัตว์ปิด
- ✓ สวนสัตว์เปิด
- ✓ สวนสัตว์แบบผสมผสาน

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางการศึกษาพฤษศาสตร์

หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่จัดปลูกพืชประเภทต่างๆ เพื่อเก็บรวบรวมในการศึกษา ค้นคว้า และยังเป็นสวนสาธารณะให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือนักท่องเที่ยวเข้าไปพักผ่อนและประกอบกิจกรรมต่างๆ

ทั้งนี้ สามารถจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางการศึกษาพฤษศาสตร์ได้ดังนี้

- 1) องค์กรเอกชนเพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจ
- 2) องค์กรไม่แสวงหากำไร

1.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางด้านการศึกษาความรู้ทั่วไป

หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีการศึกษาที่มุ่งหมายจะพัฒนาทัศนคติ ความสามารถและพฤติกรรมอย่างกว้างๆ โดยไม่ได้มุ่งให้ได้รับความรู้ในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ สถานที่นี้จึงหมายถึงพิพิธภัณฑ์ (Museums) เนื่องจากเป็นสถานที่รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่น่าศึกษาค้นคว้าโดยองค์การวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมและการศึกษาของสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization-UNESCO) ได้แบ่งประเภทของพิพิธภัณฑ์ไว้ 9 ประเภท ได้แก่

- 1) พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ (Art Museum)
- 2) พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art Museum)
- 3) พิพิธภัณฑ์สถานโบราณคดีและประวัติศาสตร์ (Archaeology and History Museum)
- 4) พิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยาและพื้นเมือง (Ethnology and Folklore Museum)
- 5) พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา (Natural Science Museum)
- 6) พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Museum of Science and Technology)
- 7) พิพิธภัณฑ์สถานส่วนภูมิภาค (Regional Museum)
- 8) พิพิธภัณฑ์สถานเฉพาะเรื่อง (Specialized Museum)
- 9) พิพิธภัณฑ์สถานมหาวิทยาลัย (University Museum)

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน

หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทที่ถูกสร้างขึ้นใหม่โดยแนวคิดจินตนาการ เพื่อเน้นความสำคัญ ความบันเทิงให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนุกสนาน

ทั้งนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน แบ่งได้เป็น 6 ประเภท ได้แก่

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทสวนสนุก

2.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทจุดชมทิวทัศน์

2.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทสถานบันเทิง

2.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทสถานที่จำหน่ายสินค้า

2.5 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทสถานที่เล่นกีฬา

2.6 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทเสียงโชค

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางด้านสังคมวัฒนธรรม

หมายถึง รูปแบบของการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่เน้นการนำลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมไทย มาเป็นจุดเด่นในการสร้างแนวคิดหรือการจำลองสถานการณ์ สถานที่ รวมทั้งการมุ่งเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสแสดงความโดดเด่นด้านภูมิปัญญาให้นักท่องเที่ยวได้ชม

ทั้งนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางด้านสังคมวัฒนธรรม แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

3.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทงานเทศกาล

3.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศูนย์วัฒนธรรมและหัตถกรรม

3.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิต

College of
CHM College of Hospitality
Industry Management

T | H | M Tourism Industry and Hospitality Management

SUAN SUNANDHA RAJABHAT UNIVERSITY

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ
การท่องเที่ยว
และทรัพยากรการท่องเที่ยว

Benjaporn Yaemjamuang

Benjaporn.ya@ssru.ac.th

